

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

VRAESTEL 1: TAAL IN KONTEKS

FEBRUARIE/MAART 2009

MEMORANDUM

PUNTE: 80

Hierdie memorandum bestaan uit 8 bladsye.

AFDELING A: KYK- EN LEESBEGRIP

- Geen penalisering vir **spel- en taalfoute** nie.
- Die kandidaat se antwoorde moet volgens die instruksie by elke vraag beantwoord word.
- Die kandidaat se antwoord moet 'n sinvolle antwoord in Afrikaans wees.
- Waar die antwoord in meer as een sin aangebied word, maar tog tot die antwoord lei, is dit korrek.
- Indien twee feite, byvoorbeeld, vereis word, word slegs die eerste twee feite nagesien.
- Indien die vraag spesifiseer dat die antwoord aangehaal moet word, moet aanhalingstekens gebruik wees en die korrekte woord(e) aangehaal word. Geen penalisering indien die antwoord 'n direkte aanhaling is nie.
- Waar (Ja)/Onwaar (Nee) vrae:
eerste deel korrek en motivering verkeerd/motivering ontbreek (1)
eerste deel verkeerd en motivering korrek (0)
eerste deel ontbreek en motivering korrek (0)

VRAAG 1: KYK- EN LEESBEGRIP – TYDSKRIFARTIKEL: Hou die blink kant bo![Verwerk uit: *Insig*, Augustus 2006] (381 woorde)

VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENKVLAK		
					Eks	Int	Eks
1.1	Betroubare/betroubaar (persoon is.)	1	2	2	1		
1.2	verveel (EEN WOORD)	1	2	2	1		
1.3	Hy het ? persoon (iemand) (wat skoene skoonmaak) gesien wat geen probleme met kontant gehad het nie/genoeg kontant gehad het/geld gemaak het. (Enige EEN)	1	2	2	2		
1.4	C/verstaan hoe dit werk.	1	2	2	3		
1.5	om kapitaal/geld te leen	1	2	2	1		
1.6	Kommunikeer	1	2	2	2		
1.7	D/jouself te leer ken en altyd te vertrou.	1	2	2	3		
1.8.1	Waar.	1	2	2	2		
1.8.2	Hy kan ook oor die politiek/ekonomie/sportsoorte (rugby/krieket/Formule Een- motorwedrenne/ Formule Een/motorwedrenne) gesels. (Enige EEN)	1	2	2	2		
1.9	? in die week: sy klante is persone wat swart (leer)skoene/ leers skoene dra/werkers dra formele klere (1) ? oor naweke: sy kliënte kom vir ? massering/sit en ontspan heerlik in ? masseerstoele/dra jeans en tekkies/is reisigers/dra informele klere(drag) (1)	2	2	2	2		
1.10.1	letterlik: dit verwys na die skoene (se bokant) wat blink (gepoets) is (1)	2	2	2	3		
1.10.2	figuurlik: dit verwys na Tshupo wat positief/moedig/opgewek is/die beste van ? situasie maak/weier dat negatiewe sake hom beïnvloed (1)						

SUBTOTAAL: 13**DENKVLAK 1: 3/13 [E/M: 5 = 38%] DENKVLAK 2: 6/13 [4 = 31%] DENKVLAK 3: 4/13 [4 = 31%]**

VRAAG 2: KYK- EN LEESBEGRIP – STROOIBILJET (Internasionale Dag vir Bejaardes)							
[Uit <i>Beeld</i> , 1 Oktober 2003] (123 woorde)							
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENKVLAK		
					Eks	Int	Eks
2.1	internasionale (EEN WOORD)	1	2	1;2	1		
2.2	Suid-Afrika opgebou (soos ons hom vandag ken)	1	2	1;2	2		
2.3	C/jare se wysheid en ervaring.	1	2	1;2	2		
2.4	(teen) mishandeling (1) (teen) diskriminasie (1)	2	2	1;2	1		
2.5	ons eer hulle/toon respek teenoor hulle/erken hulle.	1	2	1;2	3		
2.6	(Departement van) Gesondheid	1	2	1;2	1		
SUBTOTAAL: 7							
DENKVLAK 1: 4/7 [5 = 71%] DENKVLAK 2: 2/7 [1 = 14%] DENKVLAK 3: 1/7 [1 = 14%]							

VRAAG 3: KYK- EN LEESBEGRIP – STROKIESPRENT (15 ½)							
[Verwerk uit: <i>Sarie</i> , 6 November 1996] (135 woorde)							
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENKVLAK		
					Eks	Int	Eks
3.1	Sy gaan saam met Linda uit.	1	2	1;2	1		
3.2	beledig	1	2	1;2	2		
3.3	Hulle gesels maklik met mekaar./Hulle praat maklik oor persoonlike sake./Hulle kommunikeer maklik. (Of soortgelyk)	1	2	1;2	3		
3.4	C/sarkasties.	1	2	1;2	3		
3.5	Wonderlik/wonderlik (EEN WOORD)	1	2	1;2	2		
3.6.1	B/nuuskierig	1	2	1;2	2		
3.6.2	C/onseker	1	2	1;2	2		
3.6.3	A/sprakeloos	1	2	1;2	2		
SUBTOTAAL: 8							
DENKVLAK 1: 1/8 [2 = 25%] DENKVLAK 2: 5/8 [5 = 63%] DENKVLAK 3: 2/8 [1 = 12%]							

VRAAG 4: VISUELE GELETTERDHEID – ADVERTENSIE							
[Uit <i>Huisgenoot Pols</i> , Lente 2007]							
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	DENKVLAK		
					Eks	Int	Eks
4.1	dit beklemtoon - die feit dat hierdie pleisters aangespuit word - die belangrikste eienskap van die pleisters - die unieke (of nuwe) soort pleister (Enige EEN of soortgelyk)	1	2	1;2	3		
4.2	Hy kyk terwyl sy ma sy seerplek behandel./Hy glimlag./Hy hou self sy knie vas. (Enige EEN)	1	2	1;2	3		
SUBTOTAAL: 2							
DENKVLAK 1: 0/2 [0] DENKVLAK 2: 0/2 [1 = 50%] DENKVLAK 3: 2/2 [1 = 50%]							
DENKVLAK 1: 8/30 [12 = 40%] DENKVLAK 2: 13/30 [11 = 37%] NKVLAK 3: 9/30 [7 = 23%]							
TOTAAL AFDELING A: 30							

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 5: Tydskrifartikel: Cass Naidoo** [Verwerk uit: *Sarie*, Oktober 2007] [281 woorde]**DIE BELANGRIKSTE LESSE WAT DIE LEWE VIR KASS NAIDOO GELEER HET.**

SOOS IN DIE TEKS	DIE FEIT KAN OOK OORGESKRYF WORD
1. Wees eerder ? spesialis as iemand wat net genoeg van alles weet.	1. Wees ? spesialis/kenner op jou gebied.
2. Vir my is elke geleentheid ? kans om iets nuuts te leer.	2. Leer uit elke geleentheid.
3. Erken en benut jou onsekerheid op ? konstruktiewe manier.	3. Dit help om jou onsekerheid op ? konstruktiewe manier te gebruik.
4. Ek het geleer dat jy bereid moet wees om hard te werk.	4. Jy moet bereid wees om hard te werk.
5. Ek het hierdie probleem oorkom deur beplanning en pret in my lewe te balanseer.	5. Balanseer beplanning en pret (in jou lewe).
6. In my beroep, soos in enige ander een, is humor net so belangrik soos goeie kennis van krieket.	6. Humor is belangrik (in alle beroepe).
7. Wees altyd met net die beste tevrede.	6. Jy moet altyd net jou beste doen.
[84]	[43/49]

ASSESSERINGSRIGLYNE

- Lees die hele opsomming om ? geheelindruk van die opsomming te kry.
 - Dui alle taalfoute aan. (Ignoreer spelfoute.)
 - Punte word só toegeken:
 - 1 punt vir elke verstaanbare feit. (Vreemde woordgebruik en telegramstyl beïnvloed verstaanbaarheid.)
 - 1 punt vir die getal woorde (korrekte getal) gebruik.
 - 2 punte vir taalgebruik. (Nasiener onderstreep taalfoute **in alle feite**.)
- 0 tot 3 foute in alle sinne: 2 punte
4 tot 6 foute in alle sinne: 1 punt
meer as 6 foute in alle sinne: nul

TIPIESE TAALFOUTE

- Woordorde in enkelvoudige sin (bv. O/werp + ww. + v/werp)
 - Woordorde in saamgestelde sinne (Voegwoord 1, 2 en 3)
 - Omgekeerde woordorde
 - Lydende vorm
 - Infinitief
 - Tyd, wyse, plek
 - Dubbelnegatief
 - Voornaamwoorde
 - Direkte vertaling (moedertaalinvloed)
- Kandidate kry NUL indien die feit nie in ? verstaanbare volsin geskryf is nie.
 - Die hoofgedagtes hoef nie in die regte volgorde te wees nie.
 - Assesseer net EEN feit per sin. ? Sin wat begin met ? ontoepaslike feit gevolg deur ? toepaslike feit verdien geen punte nie.
 - Opsomming in paragraafvorm aangebied: elke sin van die paragraaf word as ? feit beskou.

TOTAAL AFDELING B: 10**DENKVLAK 1: 1/10 [30%]****DENKVLAK 2: 2/10 [30%]****DENKVLAK 3: 7/10 [40%]**

AFDELING C: TAAL							
VRAAG 6: TYDSKRIFARTIKEL [Uit <i>Huisgenoot</i> , 8 Julie 2004]						DENKVLAK	
Spelbeleid: Spelling word gepenaliseer.							
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS	EKS	IM	EM
6.1	spannend	1	4	woordvorming (ww. > b.nw.)	2		
6.2	aan	1	4	voorsetsel	3		
6.3	verdedig/beskerm	1	4	antoniem	1		
6.4	kinderlewe	1	4	samestelling	2		
6.5	ouers	1	4	woordeskat: een woord vir > persoonsnaam	3		
6.6	kwaai	1	4	sinoniem	1		
6.7	herken	1	4	woordkeuse: verwarrende woordgroep	3		
6.8	identifiseer	1	4	s.nw. > ww.	2		
6.9	blitsvinnig	1	4	b.nw: intensiewe vorm	1		
6.10	spinnepoppie	1	4	verkleiningsvorm	1		
6.11	sy	1	4	vnw.	2		
6.12	vyftig	1	4	getal uitskryf	1		
6.13	gelede	1	4	woordkeuse: verwarrende woordgroep	3		
6.14	oorsee	1	4	spelling: skryftekens	1		
6.15	VSA (geen punte nie)	1	4	afkorting	1		
6.16	Amerikaner	1	4	woordeskat: een woord vir > persoonsnaam	3		
6.17	aktrise	1	4	vroulike vorm	1		
6.18	waarin	1	4	betr. vnw.	2		
6.19	na	1	4	voorsetsel	3		
6.20	spel	1	4	ww. > s.nw.	2		
SUBTOTAAL: 20							
DENKVLAK 1: 8/20 [17 = 55%]		DENKVLAK 2: 6/20 [3 = 15%]		DENKVLAK 3: 6/20 [0]			

VRAAG 6: KOERANTBERIG [Uit <i>Rapport</i> , 31 Augustus 2003 en 16 September 2007]						DENKVLAK		
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS 2	EKS	IM	EM	
6.21	Die wet op aparte gebiede het die gemeenskap geskei .	1	4	teenwoordige tyd > verlede tyd	1			
6.22	Hoeveel jaar later het ? nuwe gemeenskap weer ontstaan? OF Hoe lank het dit geneem vir ? nuwe gemeenskap om te ontstaan? OF Wanneer het ? nuwe gemeenskap weer ontstaan?	1	4	stelsin > vraagsin	3			
6.23	Die gemeenskap sal nou hulle kultuur en identiteit beskerm . OF Die gemeenskap gaan nou hulle kultuur en identiteit beskerm .	1	4	teenwoordige tyd > toekomstige tyd	1			
6.24	Hulle wil hê die inwoners moet trots op hulle woonbuurt wees; daarom het hulle Projek Vullis aangepak .	1	4	vgw.2 verbind twee sinne; dus eerste (deeltjie)ww. uit sin 2 direk na voegwoord	2			
6.25	Die strate word van bo tot onder gevee .	1	4	lydende vorm teenwoordige tyd: sin begin met voorwerp; vee > word ... gevee; geen agens	3			
6.26	Die organiseerders van Projek Vullis het gevoel almal behoort mekaar te help .	1	4	infinitief: behoort ... te + ww.	3			
6.27	Cindy Grobbelaar, die raadslid van Fietas, sê dat oud en jonk uit hulle huise gestroom het om te help.	1	4	direkte rede > indirekte rede: met vgw. 3 skuif wwe. (gestroom het) na die einde van die hoofsin	3			
6.28	Hierdie aksie is deur (1) die leiers van die gemeenskap ondersteun (1). OF Hierdie aksie is ondersteun (1) deur die leiers van die gemeenskap (1).	2	4	lydende vorm verlede tyd: sin begin met voorwerp; het ... ondersteun > is ... ondersteun; agens hier noodsaaklik.	3			
6.29	Misdadigers moet kies of hul tronk toe wil gaan of vir drie dae hard in Fietas se strate wil werk.	1	4	bywoordelike bepaling van tyd, wyse en plek; die hele volgorde moet korrek wees om ? punt te verdien.	3			
6.30	Sedert <i>Act Against Crime Together</i> begin is, het ses-honderd misdadigers verkies om die besem op te tel .	1	4	infinitief: om + deeltjieww. + te + deeltjieww.	3			

6.31	Omdat die misdadigers weer ? vaste werk wil hê (1) , (1) vra (1) hulle om in die rehabilitasieprogram te wees.	3	4	begin met vgw.3 om twee sinne te verbind; dus ww. in sin 1 aan die einde van sin 1 in die korrekte volgorde, komma, ww. uit sin 2 direk na komma; indien die komma weggelaat word, verbeur die kandidaat die een punt	3		
6.32	Die projek sal nie meer (1) werk as jy ? pleister oor die misdaad plak nie (1).	2	4	dubbele ontkenning: nie meer (1) ... nie (1) aan die einde van die sin	3		
SUBTOTAAL: 16							
DENKVLAK 1: 2/16 [4 = 25%]		DENKVLAK 2: 1/16 [5 = 31%]		DENKVLAK 3: 13/16 [7 = 44%]			

VRAAG 7: KRITIESE TAALBEWUSTHEID – SPOTPRENT						DENKVLAK			
[Uit <i>Huisgenoot</i> , 10 Oktober 2007]									
VRAAG	MEMORANDUM	PUNT	LU	AS 3	EKS	IM	EM		
7.1	vir altyd/solank ons lewe	1	4	identifiseer konnotasie	3				
7.2	? gevangene/vir iemand wat in die tronk (gevangenis) is OF iemand wat ? ernstige misdaad gepleeg het	1	4	AS 2: Gebruik ? wye verskeidenheid figuurlike taal soos idioome gepas AS3: Verduidelik konnotasie	3				
7.3	negatief/ontevrede/sinies/ neerhalend	1	4	identifiseer gevoels-, manipulerende taal	2				
7.4	Nols sê alle huwelike is ongelukkig./Mans is gevangenes in hul huwelike.	1	4	identifiseer stereotipering	3				
SUBTOTAAL: 4									
DENKVLAK 1: 0/4 [0]		DENKVLAK 2: 1/4 [2 = 50%]		DENKVLAK 3: 3/4 [2 = 50%]					
DENKVLAK 1: 10/40 [21 = 53%]					DENKVLAK 2: 8/40 [14 = 25]			DENKVLAK 3: 22/40 [10 = 22%]	
TOTAAL AFDELING C: 40									
GROOTTOTAAL: 80									

KONTROLELYS BY DIE OPSTEL EN MODERERING VAN 'N VRAESTEL.

Die suksesvolle paradigroverskuiwing van inhoudgedrewe onderrig en toetsing na die assessering van kennis en vaardighede deur middel van die teksgerigte en kommunikatiewe benadering vereis dat al die onderliggende aspekte van die Nasionale Kurrikulumverklaring in onderrig en leer beslag sal kry.

Sleutelvrae wat ? rol sal speel in die beoordeling van toetse/assesseringstake sal die volgende wees:

KONTROLELYS VIR DIE OPSTEL EN MODERERING VAN VRAESTEL1		
BEGINSELS	VRAE	KOMMENTAAR
1. Sosiale transformasie	P	
2. Hoë kennis en vaardigheidsvlakke	P	
4. Progressie	P	
5. Artikulasie/oordraagbaar	P	
6. Menseregte/inklusiwiteit	P	
7. Waardering vir inheemse	P	
8. Geloofwaardigheid/doeltreffend	P	
Kritieke en ontwikkelingsuitkomst		
Kritieke uitkomst:		
1. Identifiseer/los probleme op	P	
2. Werk doeltreffend in groepe	N.v.t.	
3. Selfwerkzaamheid	P	
4. Inligting versamel/reageer	P	
5. Kommunikeer doeltreffend	P	
6. Gebruik teg. wet. doeltreffend	P	
7. Die wêreld as sisteem	P	
Ontwikkelingsuitkomst		
1. Verskillende leerstrategieë	P	
2. Verantwoordelike burgerskap	P	
3. Kultuur/esteties sensitief	P	
4. Beroepsmoontlikhede	P	
5. Entrepreneurskap	P	
Leeruitkoms 2: Lees en kyk		
Lees/kyk vir begrip en waardering		
• Maak voorspellings	P	
• Identifiseer hoofgedagtes	P	
• Ondersteunende gedagtes uitlig	P	
• Som hoofgedagtes op	P	
• Lei woordbetekenis uit konteks af	P	
• Herlees vir begrip	P	
Betekenis van verskeidenheid tekste		
• Toepaslike inligting vind	P	
• Seleksie/weglating van inligting beïnvloed betekenis	P	
• Verskil tussen direkte en verskuilde betekenis	P	
• Herken skrywer se standpunt	P	